

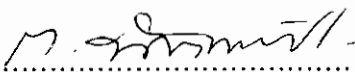
การปฏิบัติงานตามบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)
ในเขตเทศบาลตำบลกะเปอร์ อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง

วิชา ไทยราชา

ปัญหาพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารทั่วไป
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
กรกฎาคม 2556
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมปัญหาพิเศษและคณะกรรมการสอบปากเปล่าปัญหาพิเศษ ได้พิจารณา
ปัญหาพิเศษของ วิชา ไทยราชา ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป ของมหาวิทยาลัย
บูรพาได้

อาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ

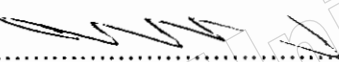
....

(อาจารย์กฤษฎา นันทเพ็ชร)

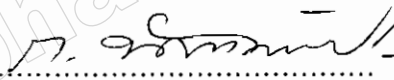
คณะกรรมการสอบปากเปล่าปัญหาพิเศษ

.... ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชนีธ์ ธารเสนา)

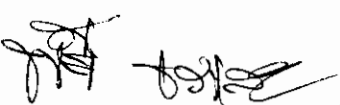
.... กรรมการ

(อาจารย์พรเทพ นามกร)

.... กรรมการและเลขานุการ

(อาจารย์กฤษฎา นันทเพ็ชร)

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจอนุมัติให้รับปัญหาพิเศษฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.... คณบดีวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชนีธ์ ธารเสนา)

วันที่ ...12... เดือน ...ธันวาคม... พ.ศ. 2556

ประกาศคุณูปการ

ปัญหาพิเศษฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือ อนุเคราะห์ และให้คำปรึกษาเป็นอย่างดี จากอาจารย์กฤษฎา นันทเพ็ชร อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้ให้คำแนะนำและตรวจสอบแก้ไขปัญหาพิเศษฉบับนี้จนสำเร็จอย่างสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง

ขอกราบพระคุณ คณะอาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพาทุกท่าน ที่กรุณาประสิทธิ์ประสาทความรู้และประสบการณ์อันมีค่ายิ่ง

ขอขอบพระคุณ นายวงษา เอี่ยมสกุล ตำแหน่ง นายกเทศมนตรีตำบลกะเปอร์ และนางนันทพร ตันตะจินะ ตำแหน่ง ปลัดเทศบาลตำบลกะเปอร์ ที่เปิดโอกาสให้ได้เข้ารับการศึกษาค้นคว้าตามโครงการนี้ และขอขอบคุณนายสาโรจน์ วิชาญวิฑูร หัวหน้าฝ่ายบริหารงานสาธารณสุข รักษาการแทน ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตเทศบาลตำบลกะเปอร์ ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในการวิจัย ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ที่กรุณาดูแลอบรมสั่งสอน รวมทั้งให้กำลังใจในการเรียนตลอดมา และขอบคุณครอบครัวที่ช่วยเหลือและเป็นกำลังใจ

อย่างไรก็ตาม หากการวิจัยนี้จะบังเกิดประโยชน์ต่อสังคม ผู้วิจัยใคร่ขอยกให้บุคคลและหน่วยงานที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น แต่หากมีข้อบกพร่องผิดพลาดประการใด ๆ ผู้วิจัยยินดีน้อมรับที่จะนำไปปรับปรุงต่อไป

วัชร ไพฑูริยา

54930369: สาขาวิชา: การบริหารทั่วไป; รป.ม. (การบริหารทั่วไป)

คำสำคัญ: บทบาท/อาสาสมัครสาธารณสุข

วิชา ไทยราชา: การปฏิบัติงานตามบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตเทศบาลตำบลกะเปอร์ อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง (THE ROLE-BASED PERFORMANCE OF VILLAGE PUBLIC HEALTH VOLLUNTEERS IN KAPOE SUBDISTRICT MUNICIPALITY, AMPHUR KAPOE, RANONG PROVINCE) อาจารย์ผู้ควบคุมปัญหาพิเศษ: กฤษฎา นันทเพ็ชร, ปร.ด. 65 หน้า, ปี พ.ศ. 2556.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตเทศบาลตำบลกะเปอร์ อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง ศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตเทศบาลตำบลกะเปอร์ อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และพนักงานเทศบาลซึ่งรับผิดชอบงานด้านสาธารณสุข จำนวน 9 คน เครื่องที่ใช้ในการวิจัย คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews)

ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตเทศบาลตำบลกะเปอร์ อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง กิจกรรมในงานด้านส่งเสริมสุขภาพ เป็นงานที่ปฏิบัติมากที่สุด และด้านการรักษาพยาบาลเบื้องต้น เป็นกิจกรรมที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ปฏิบัติน้อยที่สุด ปัญหาอุปสรรคการปฏิบัติงานตามบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ในเขตเทศบาลตำบลกะเปอร์ อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง คือ การขาดความร่วมมือของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ด้วยตัวเอง และการขาดความเชื่อมั่นของประชาชนผู้รับบริการ สภาพพื้นที่จังหวัดระนองเป็นพื้นที่ที่มีฝนตกชุกตลอดทั้งปี และสังคมแบบชุมชนเมือง ประชาชนส่วนใหญ่ทำงานนอกบ้าน ทำให้เวลาของอาสาสมัครสาธารณสุข กับประชาชนในชุมชนไม่ตรงกัน เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตเทศบาลตำบลกะเปอร์ อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง

54930369: MAJOR: GENERAL ADMINISTRATION; M.P.A.

(GENERAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: ROLES/ PUBLIC HEALTH VOLUNTEERS

WATCHARA THAIRACHA: THE ROLE-BASED PERFORMANCE OF VILLAGE PUBLIC HEALTH VOLLUNTEERS IN KAPOE SUBDISTRICT MUNICIPALITY, AMPHUR KAPOE, RANONG PROVINCE. ADVISOR: KRISDA NANTAPECH, M. A. 65 P. 2013.

The purposes of this study were to examine the role-based performance of village public health volunteers in Kapoe Subdistrict Municipality, Amphur Kapoe, Ranong Province and to investigate problems, obstacles, and suggestions in relation to the work of these village public health volunteers. The key informants participating in this study included 9 village public health volunteers and officers who were responsible for public health care services. An in-depth-interview technique was used to collect the data. Also, a content analysis technique was employed to analyze the collected data.

The results of the study revealed that the role that was performed the most by the village public health volunteers was to organize the health promotional activities. The role that was performed the least by the village public health volunteers was to give basic medical treatments. In addition, regarding the problems, it was shown that lack of corporation among village public health volunteers caused problems in doing public health volunteering work. Also, people who were health care service users did not have trust in the ability of the village public health volunteers. Furthermore, the condition of year-round rainfall in Ranong Province affected the work of village public health volunteers. Finally, the fact that Ranong province is characterized as an urban community in which most people worked outside, caused the difficulties in their availability of time for both village public heath volunteers and health care service users.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญภาพ	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
ขอบเขตการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท	6
แนวคิดเกี่ยวกับการสาธารณสุขมูลฐาน	9
ข้อมูลทั่วไปของพื้นที่การวิจัย	22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	24
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	28
วิธีการวิจัย.....	28
ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	28
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	29
การเก็บรวบรวมข้อมูล	30
ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล	30
การวิเคราะห์ข้อมูลและการตรวจสอบข้อมูล	30

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย	31
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	31
ตอนที่ 2 การปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตเทศบาลตำบลกะเปอร์ อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง	33
ตอนที่ 3 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติงานตามบทบาท ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตเทศบาลตำบลกะเปอร์ อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง	43
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	48
สรุปผลการวิจัย	48
อภิปรายผลการวิจัย	51
ข้อเสนอแนะ	52
บรรณานุกรม	54
ภาคผนวก	57
ประวัติย่อของผู้วิจัย	65

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	สรุปข้อมูลทั่วไปของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตเทศบาล ตำบลกะเปอร์ อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 32
2	การคัดเลือกและรับสมัครอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เปรียบเทียบระหว่างการคัดเลือกตามที่ปฏิบัติจริง และตามหลักเกณฑ์และ การคัดเลือกอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) 37
3	สรุปงานที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ปฏิบัติในเขตเทศบาล ตำบลกะเปอร์ อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง 42

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	3
2 สรุปวิธีการเข้ามาปฏิบัติงานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน/ ชุมชน (อสม.) ในเขตเทศบาลตำบลกะเปอร์ อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง	35
3 เหตุผลในการตัดสินใจเข้ามาปฏิบัติงานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตเทศบาลตำบลกะเปอร์ อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง	36
4 สรุปแหล่งข้อมูลที่ได้รับเพื่อการเรียนรู้ การเพิ่มพูนความรู้และพัฒนาศักยภาพ ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานสาธารณสุขมูลฐาน ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำ หมู่บ้าน (อสม.) ในเขตเทศบาลตำบลกะเปอร์ อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง	40
5 สรุปปัญหาและอุปสรรคทางการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตเทศบาลตำบลกะเปอร์ อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง.....	46
6 การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	64